

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4424/20

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותרים: 1. מיכאל פואה, מראשי תנועת "בוחרים
במשפחה"
2. יהודה פואה, מראשי עמותת מוסרי

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. היועץ המשפטי לממשלה

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרים: בעצמם

בשם המשיבים: עו"ד הדס ערן

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. בעתירה שלפנינו ביקשו העותרים להורות למשיבים "להקים מרכז רישום ארצי ליילודים מתרומת זרע ולבצע את רישום היילודים הכל בהתאם להנחיות שפרסם משיב 1" – ולהקפיא את אישור תרומות הזרע עד להסדרת פעילות מרכז הרישום. כמו כן, ביקשו העותרים "להסדיר את נוהל העדכון של רשמי הנישואין כמפורט בהנחיות שפרסם משיב 1".

2. בעקבות הדיון בעתירה, התבקשו המשיבים לעדכן "לגבי תוצאות השיח בעניין הפעלת מאגר הרישום המרכזי", ולהתייחס לשאלה "מדוע אין להטיל את המלאכה על משיב 1, ולא על גורם פרטי". ביום 14.4.2021 עדכנו המשיבים כי לאחר בחינת חלופות

שונות, "בתקופת הביניים עד לחקיקה ראשית", הוחלט שהפעלת המאגר הארצי לרישום תורמי זרע תתבצע על ידי משרד הבריאות עצמו – והעריכו כי הדבר יצא אל הפועל "בעוד כשלושה חודשים".

ברם, העותרים, שהביעו שביעות רצון מעצם הקמת המאגר, טוענים כי בהודעה יש גם "נסיגה משמעותית מהסעד המבוקש", שכן בנספח שצורף לה הובהר כי לא יעשה במאגר כל שימוש "זולת לצורך בדיקה כי התורם לא תרם בבנק זרע אחר", וכי טופס ההסכמה של תורמי הזרע יעודכן בהתאם. לשיטתם, שלילת השימוש במאגר למניעת נישואי קרובים אינה סבירה, ופוגעת בזכויות היילודים וברושמי הנישואין. כל זאת, בניגוד "לתכלית המאגר", כפי שהיא מתבטאת בסעיפים 10 ו-29 לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות 20/07 "כללים בדבר ניהולו של בנק זרע והנחיות לביצוע הזרעה מלאכותית" (8.11.2007) (להלן: חוזר המנכ"ל). על כן, הם מבקשים להורות כי המאגר הארצי ישמש גם "לצורך בדיקה לעניין נישואין", בהתאם לסעיפים האמורים בחוזר המנכ"ל.

3. הנה כי כן, מקובל על העותרים כי ראשיה הראשונים של העתירה התייתרו נוכח ההחלטה על הקמת המאגר הארצי.

אשר להיקף השימוש במאגר – די לציין כי מבדיקת משרד הבריאות עולה "כי לא היו כלל פניות של רשמי נישואין לבירור טרום נישואין לגבי מועמדים להינשא שנולדו מתרומות" (פסקה 13 לתגובת המשיבים). העותרים לא צירפו להליך את הרשויות הדתיות האמונות על רישום נישואין, כך שהסיבות להתנהלות זו – שאפשר שטעמיה עמה – לא הובהרו. בנסיבות אלה, אין להידרש לבקשה "להסדיר את נוהל העדכון של רשמי הנישואין", שלכאורה כלל אינם מעוניינים בשירות זה.

לדברים משנה תוקף בהתחשב בכך שמרכז הכובד של העתירה נעוץ בדרישה לאכיפת הוראות חוזר המנכ"ל – להבדיל מהשגה על תוכן החוזר עצמו (ראו, למשל, "פתח דבר" ופסקאות 26, 36 ו-38 לעתירה; וכן פרוטוקול הדיון בעתירה, מיום 6.1.2021, בעמוד 2, שורות 26-20). במסמך שצורף להודעת העדכון מטעם המשיבים נאמר כי אחת מן "הפעולות הנדרשות לצורך הקמת המאגר הארצי" היא "עדכון מקצועי" של חוזר המנכ"ל, "כך שיותאם לאופן הפעולה ובדיקת הימצאותו של תורם במאגר הארצי לרישום תרומות זרע. במסגרת תיקון הוראות הנוהל, יעודכן גם טופס ההסכמה של התורמים, כך שהתורמים ידעו למי יימסר המידע אודותיהם ומהן מטרות המסירה". הנה כי כן, התשתית הנורמטיבית שעליה התבסס ראשה השלישי של העתירה מצויה כעת בהליכי שינוי, וגם משום כך אין להידרש כעת לסוגיה.

4. מטעמים אלה העתירה נמחקת – אם כי, חזקה על המשיבים שייתנו את דעתם על עמדת העותרים לגבי היקף השימוש במאגר. נוכח תרומת העתירה לקידום הקמת מרכז הרישום הארצי, יישאו המשיבים בהוצאות העותרים בהליך דנן בסך 5,000 ₪.

ניתן היום, כ"ט בסיון התשפ"א (9.6.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט